

Samenhangend Investeren

Innovatiekracht versterken door
bovenregionale inzet

VERSIE: 23 JUNI 2022

Interprovinciaal Overleg

Gezamenlijke provincies

[WWW.IPO.NL](http://www.ipo.nl)

Inleiding

Nederland staat voor grote maatschappelijke opgaves en transities die om inhoudelijke keuzes en maatregelen vragen en waarvoor een samenhangend pakket aan investeringen nodig is. Dat vraagt om innoveren en ontwikkelen op regionale schaal: dáár zit de energie tussen bedrijven, wetenschappers, talent en maatschappelijke organisaties. In deze dynamiek spelen de provincies een cruciale rol als regisseur van de regionale economie én aandeelhouder en financier van de regionale ontwikkelingsmaatschappijen. Om dit te kunnen blijven doen en volhouden, zijn een aantal nieuwe afspraken met het Rijk nodig.

In dit leaflet zetten de provincies uiteen hoe ze dat willen met de Agenda Samenhangend Investeren. De Agenda Samenhangend Investeren is voor provincies de paraplu waaronder de onderwerpen opgepakt worden, die leiden tot gericht investeren in innovatiekracht en economische structuurversterking. Het gaat daarbij om interprovinciale samenwerking en om de samenwerking tussen Rijk en provincies. De Agenda is richtinggevend en op hoofdlijnen. Uitwerking vindt plaats per thema/onderwerp.

Samenhangend Investeren doen we overigens al. In dit boekje vindt u al fraaie voorbeelden van omvangrijke programma's waarbij verschillende provincies in triple helixverband transities helpen vormgeven. De Agenda Samenhangend Investeren bevat onderwerpen waarbij provincies tot afspraken willen komen over interprovinciale samenwerking én samenwerking tussen het Rijk en de provincies om gericht te investeren in innovatiekracht en economische structuurversterking. We roepen het Rijk op dat gezamenlijk met provincies op te pakken om optimaal gebruik te maken van de kracht van de regionale ecosystemen.

Jeannette Baljeu,

voorzitter Bestuurlijke Adviescommissie Regionale Economie

A person wearing safety glasses and a dark long-sleeved shirt is working in a greenhouse. They are tending to rows of young green plants in dark soil. A black irrigation tube runs along the ground, held up by metal stakes. The background is a blurred view of the greenhouse structure and more plants.

“In deze dynamiek spelen de **provincies** een cruciale rol als **regisseur** van de regionale economie en **financier** van de regionale ontwikkelingsmaatschappijen.”

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Agenda Samenhangend Investeren

De Agenda Samenhangend Investeren is voor provincies de paraplu waaronder de onderwerpen opgepakt worden, die leiden tot gericht investeren in innovatiekracht en economische structuurversterking. Het gaat daarbij om interprovinciale samenwerking en om de samenwerking tussen Rijk en provincies. De Agenda is richtinggevend en op hoofdlijnen. Uitwerking vindt plaats per thema/onderwerp.

Provinciale regierol

Provincies hebben ruim tien jaar de regierol op het terrein van regionale economie. Op het niveau van provincies/regio's vindt samenwerking plaats tussen onderwijs, bedrijfsleven en kennispartners, gericht op het versterken van ondernemerschap en innovatiekracht. Op provinciale schaal worden

---

instrumenten vormgegeven, en vinden partijen elkaar waar het gaat om de ontwikkeling van nieuwe kennis, de toepassing ervan bij bedrijven (valorisatie) en in de opschaling naar productie.

Provincies hebben hun eigen profiel, en maken zelfstandige keuzes in het versterken en doorontwikkelen van regionale ecosystemen. De provincies vervullen een regierol: faciliteren goede initiatieven, versterken de systemen of treden op als verbinders. Steeds meer ligt de focus op het versterken van het missiegedreven innovatiebeleid. Hierbij ligt het accent op de inzet van kennis en technologie om maatschappelijke uitdagingen op te pakken. Samenwerking is hierbij cruciaal. Gezamenlijk programmeren is noodzakelijk om transities te versterken en nieuwe waardeketens te ontwikkelen.

Met het IPO Herstelplan is medio 2020 een versnelling gezet op het Samenhangend Investeren. Er is inzicht ontstaan in welke transities provincies een rol spelen. Vanuit dat inzicht vindt in toenemende mate samenwerking plaats, in de provincie, én bovenregionaal over de grenzen van de provincies heen. Met het Rijk (ministerie, RVO en Invest NL) stemmen we af hoe we in gezamenlijkheid op kunnen treden om investeringen in innovatiekracht en economische structuurversterking beter afgestemd te kunnen krijgen op de gewenste transities. Daarbij zijn Rijk en provincies gelijkwaardige, complementaire systeempartners. EZK is systeemverantwoordelijke voor het innovatiebeleid op nationaal niveau; provincies vervullen de regierol in de regio en zijn de verbinders van regionale (mkb-) dienstverlening.

Doorontwikkeling Herstelplan

De Agenda Samenhangend Investeren wil vanuit een gezamenlijk belang deze ontwikkeling ondersteunen om de innovatiekracht in Nederland te versterken en daarbij beschikbare kennis en technologie beter inzetten en afstemmen op de gewenste transities. De Agenda is een doorontwikkeling van het IPO Herstelplan Regionale Economie; de Agenda heeft leerervaringen uit het Herstelplan verwerkt en anticipeert op nieuwe accenten in het rijksbeleid en afspraken die we daarover willen maken met het Rijk.

Inhoudelijk uitgangspunt voor deze Agenda zijn voor de provincies de regionale investeringsstrategieën (RIS3). In deze strategieën staan transities gekoppeld aan maatschappelijke opgaven centraal en wordt de focus van de regio benoemd. Vanuit die focus worden keuzes gemaakt over de inzet van instrumenten, en hoe daarbij nieuwe Europese fondsen, gekoppeld kunnen worden.

Ook EZK stelt deze werkwijze centraal en kiest ervoor, zoals in de hoofdlijnenbrief aangegeven, om gericht in te zetten op een circulaire economie en de drie transities klimaat & energie, sleuteltechnologieën en digitalisering. Deze focus zal voor een groot deel worden vertaald naar het nieuw vorm te geven missiegedreven beleid (MTIB 2.0) en nieuwe Kennis- en Innovatieconvenanten 2022-2023 (voorzien na het zomerreces). De RIS3-strategieën sluiten hier goed op aan. Er zijn speciale eenmalige fondsen ingericht om deze transities te ondersteunen, en het Rijk zet in op nieuw beleid. Provincies bieden aan om bij de implementatie te ondersteunen door te investeren in hun ecosystemen en de innovatiekracht te versterken. Met de regierol die provincies hebben bij de regionale economie zorgen ze ervoor dat de toepassing van de middelen en instrumenten optimaal kan bijdragen aan het vergroten van de nationale innovatiekracht. Zo worden regionale ecosystemen betrokken en gecommitteerd.

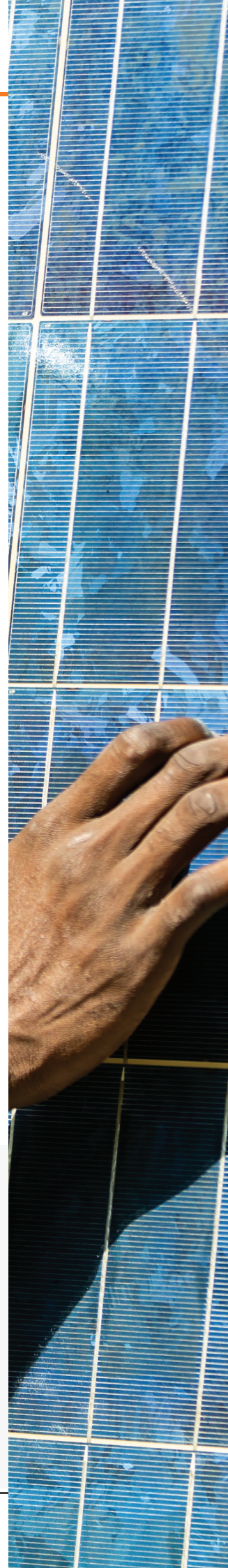
Onderdelen Agenda

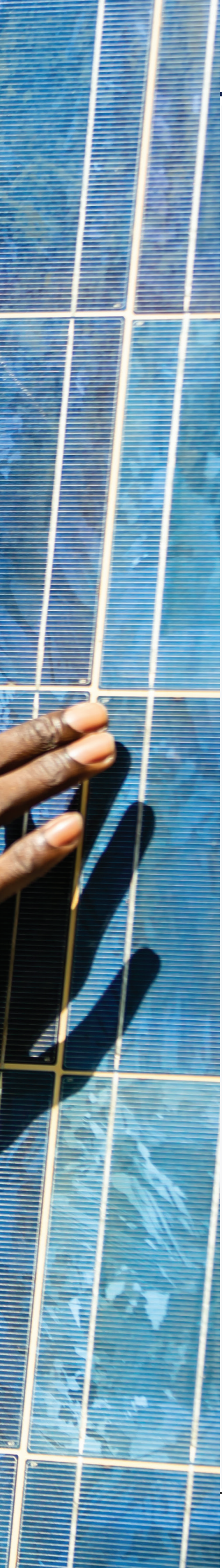
De Agenda SI bevat onderwerpen waarbij provincies tot afspraken willen komen over interprovinciale samenwerking én samenwerking tussen het Rijk en de provincies om gericht te investeren in innovatiekracht en economische structuurversterking, en dat daarbij gezamenlijk met provincies wordt opgetrokken om optimaal gebruik te maken van de kracht van de regionale ecosystemen.

Om hier succesvol in te zijn, zijn afspraken nodig: tussen provincies onderling én tussen provincies en het Rijk voor de huidige kabinetsperiode. De eerste aanzet voor deze afspraken vanuit de gezamenlijke provincies staan hieronder.

1. Samenwerkingsprincipes

- Rijk en provincies werken samen aan transities. Dit is tweeledig: oplossingen voor economische transities aanjagen en ondernemers stimuleren mee te bouwen aan deze transities.
- Rijk en provincies zijn gelijkwaardige, complementaire systeempartners. EZK is systeemverantwoordelijke voor het innovatiebeleid op nationaal niveau. Provincies vervullen de regierol in de regio en zijn de verbinders van (mkb-) regionale dienstverlening.
- Samen zorgen ze voor de keten kennis, kunde, kassa van het missiegedreven

technologie- en innovatiebeleid. Innovatiebeleid en -instrumenten zijn van essentieel belang om maatschappelijke transitie tot stand te brengen en te versnellen.

- EZK en provincies zoeken samen naar verbindingen met andere departementen om innovatiemiddelen te mobiliseren uit transitiefondsen. Focus ligt op drie transitie: klimaat en energie, digitalisering en sleuteltechnologieën, en de circulaire economie.

2. Cofinanciering

- Cofinanciering wordt door provincies in samenspraak met EZK gericht ingezet. Daarmee is cofinanciering van landelijke instrumenten door provincies geen vanzelfsprekendheid meer.
- Samen bepalen de provincies en EZK wie waar financieel verantwoordelijk voor is en hoe de bestaande en nieuwe instrumenten in onderlinge samenhang op een doelmatige en doeltreffende manier ingezet worden. Vanuit de optiek om samen zo effectief op te trekken, zullen we in 2022 met elkaar afspraken maken hoe we de inzet van de huidige, gezamenlijke instrumenten zoals EFRO, MIT en VFF, kunnen vormgeven zodat we de transitie optimaal ondersteunen. Over de ambities van het Rijk ten aanzien van start-ups en scale-ups gaan we graag het gesprek aan om maximale synergie van onze inspanningen te bereiken.
- Voordat een nieuwe regeling aan het bestaande gremium wordt toegevoegd treden, partijen in de vroege fase (als doel helder is) in overleg over aanpak en vorm. Dit werkt twee richtingen op. Het Rijk ontwikkelt geen nieuwe regelingen wanneer op provinciaal niveau al regelingen bestaan die hetzelfde doel dienen. Provincies voegen geen nieuwe regelingen toe die al bestaan op landsniveau.
- EZK ondersteunt de provincies bij de gesprekken van provincies met BZK (en Fin) over de structurele basisfinanciering van de provinciale kerntaak regionale economie.

3. ROM's 3.0

- Bij het formuleren van de nieuwe missie en (bredere) taakinstructie voor de ROM's staan de regionale verankering en profiel van de ROM's voorop.
- EZK en provincies werken het gezamenlijke opdrachtgeverschap van de ROM's nader uit. Zij maken afspraken hoe de ROM's daarbij worden gefinancierd en worden aangestuurd (governance).
- De inzet van de ROM's op de bovenregionale en landelijke programma's wordt vastgelegd in een landelijk meerjarenplan van de ROM's. Hierin is de samenhang van inzet en investeringen terug te zien.

4. Programmeringstafel

- De programmeringstafel heeft zich bewezen als een effectief instrument om bovenregionale samenwerking te versterken. Provincies en ROM's zetten daarom samen met EZK en RVO hun schouders onder de verdere doorontwikkeling van de programmeringstafel.
- Uitgangspunt voor de programmeringstafel is het stimuleren van bovenregionale samenwerking op grotere innovatie-thema's en/of programma's
- Coalitions of the willing vormen de basis van de programmeringstafel. Bij de selectie voor een thema/programma/project wordt aansluiting gezocht bij de specifieke behoefte en (uitvoerings-) kracht van de regio en brengen provincies de mogelijkheden in kaart om te komen tot versterking van het bewuste ecosysteem. Het (doorontwikkelde) projectenboek is het kompas voor de inhoudelijke keuzes.
- Inzichten en noties die de programmeringstafel voortbrengen, worden benut in de Rijk-regio samenwerking voor innovatieversnelling en zo mogelijk betrokken bij (nieuw) nationaal en regionaal beleid c.q. innovatiedeals.

5. Projectenboek

- Om gezamenlijk programmeren mogelijk te maken, investeren Rijk en regio samen in het up-to-date houden van bovenregionale investeringsproposities met impact. De basis van indeling is reeds gelegd in het projectenboek dat in het kader van de IPO Herstelplan is opgesteld.
- De update van dit projectenboek (gereed in juni 2022) vormt de basis voor de bouw van een dynamisch, digitaal overzichtssysteem. Daarmee wordt het projectenboek gepromoveerd tot een breed inzetbaar instrument voor samenhangend investeren dat provincies en ROM's zelf up-to-date houden.

6. Innovatiedeals

- Op basis van de ervaringen met het gezamenlijk programmeren onder meer vanuit de programmeringstafels, streven provincies naar concrete innovatiedeals met het Rijk.
- De volgende thema's, die al bij eerdere programmeringstafels aan de orde zijn geweest, worden daarbij als eerste opgepakt door de provincies: (1) versnellen van opschaling van decentrale opwek waterstof en (2) versnellen van eiwittransitie (innovatie voor duurzame landbouw).
- Thema's worden gezamenlijk bepaald op basis van agendering/urgentie en aantoonbare behoefte.
- Een innovatiedeal omvat afspraken over gezamenlijke investeringen en inzet, en werkt toe naar concrete en blijvende impact op diverse thema's.
- Een innovatiedeal bevat de weerslag van wat de regionale publieke partijen en EZK gaan doen. De deelnemende partijen dragen bij in zowel kennis, netwerk als kapitaal.
- Per thema opereren provincies in wisselende combinaties, al naar gelang de behoefte en synergievoordelen van samenwerking.

Samenhangend investeren in praktijk

In de regio Noord Nederland zijn alle elementen aanwezig om een integrale groene waterstofketen te realiseren. Dit biedt enorme kansen om te verduurzamen en een toekomstbestendige circulaire economie te ontwikkelen. De projecten die worden ondersteund, zijn gericht op sectorale integratie: de grootschalige productie van groene waterstof als grondstof voor de industrie, het opslaan, transporteren en distribueren van waterstof en de toepassing voor de energievoorziening voor de industrie, de gebouwde omgeving en mobiliteit.

De activiteiten van HEAVENN zijn geordend in 4 centrale clusters:

- > Infrastructuur voor geplande electrolyzers, voorzieningen voor waterstoftransport
- > Transformatie van het gasnet in Emmen naar waterstofinfra en bouw waterstofstation;
- > Onderzoek naar waterstoftechnologie voor opslag, warmtelevering en stroomvoorziening;
- > Tankstations voor waterstof voor zwaar transport en pasagiersvervoer.

Het opdoen van kennis over (praktische) toepassingen staat centraal per cluster. Niet alleen Noord-Nederland wil hiervan leren, maar ook andere regio's in Europa. Voor alle activiteiten geldt dat de hardware niets is zonder de software; pijpleidingen, installaties en voertuigen vormen maar een deel van de beoogde resultaten. Elke activiteit bevat kennisopbouw om de hardware niet alleen goed te kunnen bouwen, maar ook in staat te zijn ermee te werken. Het ecosysteem wordt gevormd door zowel de installaties als de mensen die ze aansturen.

Vanuit de positie van Hydrogen Valley is Noord-Nederland zichtbaar in Brussel en Den Haag en in een goede positie om aanvullende middelen aan te trekken, vanuit bijvoorbeeld de EU-ambities zoals geformuleerd in de Green Deal, Fit for 55 en REPowerEU. Met het HEAVENN-project bouwen de noordelijke provincies aan kennisontwikkeling, innovatie, productie en transport van waterstof. Het Investeringsplan Waterstof Noord-Nederland laat

Hydrogen Valley HEAVENN

Thema

Energietransitie

Provincies betrokken

Groningen

Drenthe

Fryslân

Instrumenten

Europese middelen

Provinciale middelen

Nationaal Programma

Groningen

Project omvang

100 miljoen

Looptijd

2020 - 2025

zien dat het uiteindelijk om 25.000 banen in Noord-Nederland gaat in 2030 en met veel CO2-emissiereductie een forse bijdrage aan de klimaatopgave oplevert. HEAVENN geeft hier een kickstart aan.

De drie noordelijke provincies en het Samenwerkingsverband Noord-Nederland zijn de verbindende en organisatorische factor geweest bij de totstandkoming. De toegevoegde waarde zit in de koppeling/afstemming met projecten uit het Noordelijke Investeringsplan Waterstof met een totaal investeringsvolume van € 9 miljard. De samenwerking tussen de provincies heeft ertoe bijgedragen dat verschillende regionale projecten onderdeel zijn geworden van de noordelijke waterstofketen en betrokken werden bij Hydrogen Valley. Voor de ontwikkeling van de waterstofketen is de inzet van het Rijk om voldoende wind op zee te realiseren essentieel, ook boven de Wadden.

Geïntegreerde fotonica biedt grote economische en maatschappelijke kansen. Voortkomend uit langjarig en grootschalig onderzoek van o.a. de TU Eindhoven en Universiteit Twente lopen innovatieve Nederlandse mkb-ondernemingen voorop in deze markt. Maar er waren en zijn nog grote uitdagingen in ontwikkeling en industrialisatie. Geïntegreerde fotonica is een opkomende technologie met een potentiële markt van honderden miljarden. Fotonica lijkt veel op elektronica, maar in plaats van elektronen gebruikt het licht (fotonen) om de informatie door te zetten. Fotonica gebruikt veel minder energie, het is sneller en het biedt een schat aan nieuwe mogelijkheden. Een van de belangrijkste problemen die fotonica kan helpen oplossen, is het exploderende energieverbruik van datacenters.

Op initiatief van regionale partijen is PhotonDelta opgericht, dat met een impuls via de regiodeal Eindhoven aan het cluster is gaan bouwen, recent gevolgd door een succesvolle Groeifondsaanvraag. EZK was medeoprichter en heeft een belangrijke rol gespeeld bij het behouden van het bedrijf Smart Photonics en heeft ondersteuning geboden bij het tot stand komen van de Groeifondsaanvraag. In het vorige regeerakkoord werd (geïntegreerde) fotonica door het kabinet erkend als sleuteltechnologie. Het Rijk ondersteunt ook de bredere toepassing van fotonica (het benutten van licht voor een scala aan toepassingen) PhotonDelta is een samenwerking tussen kennisinstellingen, bedrijven en overheden.

PhotonDelta is in 2016 gestart en is in korte tijd uitgegroeid tot een bovenregionaal initiatief waar partners vanuit heel Nederland zich bij hebben aangesloten. Op deze manier zijn de belangrijke, gespecialiseerde kennisclusters met elkaar verbonden. Het initiatief verbindt de activiteiten die geconcentreerd zijn in Eindhoven, Twente en Nijmegen, maar partijen

Photon Delta

uit onder andere Delft en Alkmaar zijn ook betrokken. En in de toekomst mogen toepassingen van deze chips door partijen uit het hele land worden verwacht.

Provincies zijn de verbindende en organisatorische factor geweest bij de totstandkoming van PhotonDelta op een (boven)regionaal niveau. PhotonDelta is een spectaculair voorbeeld van vernieuwing die voortkomt uit een regionale agenda, en niet uit de topsectorenaanpak. Nieuwe kansen

van vergelijkbare grootte zullen zich niet meteen aandienen, maar ook op een wat kleiner schaalniveau kan samenwerking van provincies en EZK doorbraakinnovaties naar de markt brengen, leidend tot nieuwe economische activiteiten, versnelling van de transitie en groei van de brede welvaart in ons land.

Door samenwerking tussen de provincies is de afstemming tussen de vele partners binnen dit project geoptimaliseerd en zijn

er sneller meer partners aangehaakt en projecten opgestart. Door te laten zien dat de drie provincies gezamenlijk deze technologie wilden steunen, kon er een versnelling worden aangebracht die op individuele kracht niet mogelijk was geweest.

Thema

Sleuteltechnologie/
digitalisering

Provincies betrokken

Noord-Brabant
Gelderland
Overijssel

Instrumenten

Regio-envelop Groeifonds
cofinanciering provincies

Project omvang

236 miljoen (regiodeal)
inc. 45 miljoen uit regio
1100 miljoen Groeifonds

Looptijd

Geen
Regiodeal tot 2026

Thema
Life Sciences

**Provincies
betrokken**
Limburg
Noord-Brabant
Zuid-Holland
Utrecht

Instrumenten
Middelen van
provincies
Groeifonds
Universiteiten
Bedrijfsleven

Project omvang
160 miljoen

Looptijd
Realisatie van
ontwikkel- en
productielijnen tot
en met 2026

RegMed XB staat voor: Regenerative Medicine Crossing Borders. In dit initiatief worden de krachten gebundeld op het vlak van regeneratieve geneeskunde om een nieuwe industrie op de as Nederland-Vlaanderen te laten ontstaan, innovatieve bedrijven hier te laten starten, vestigen en (door) groeien, en kennisintensieve arbeid en toegevoegde waarde hier te laten neerslaan. RegMedXB stimuleert onderzoek op het gebied van regeneratieve geneeskunde - in het bijzonder nierziekten, diabetes, hartfalen en artrose. Er gaat binnen RegMed XB veel aandacht uit naar het sneller bij de patiënt brengen van resultaten. In totaal wil RegMed XB 250 miljoen euro financiering werven voor tien jaar.

Het programma verbindt de topclusters voor regeneratieve geneeskunst in Nederland (Leiden, Utrecht, Eindhoven en Maastricht) en in Vlaanderen (Leuven) in een ecosysteem van vijf pijlers:

1. een onderzoeksprogramma voor RG-oplossingen voor patiënten;
2. een thematisch valorisatieteam en pre-seed-fonds om onderzoek te valoriseren;
3. privaat-publieke samenwerkingsprojecten;
4. seed-fondsen
5. regionale productie- en onderzoekinfrastructuren die op elkaar zijn afgestemd en toegankelijk voor de hele sector.

RegMed XB en zijn RG-fabriek sluiten aan bij de prioriteiten van het programma Future Affordable and Sustainable Therapies (FAST) van de ministeries van EZK en VWS. Voor de realisatie van de RG-pilotfabriek wordt

RegMed XB

van de nationale overheid uit het groeifonds een eenmalige strategische subsidie gevraagd van 54 miljoen euro (gehonoreerd). In de periode waarin de middelen van het groeifonds worden uitgegeven, t/m 2026, dragen regionale partijen 42 miljoen euro bij en wordt voor 64 miljoen euro middelen aangetrokken van derden voor productiediensten en onderzoek. Daarmee wordt 161 miljoen euro direct geïnvesteerd in de Nederlandse economie t/m 2026 in dit project. Om vervolgens in een duurzaam verdienmodel door te gaan met deze activiteiten.

Via het Limburgse (deel)project – Regen Biomedical – wordt een proof of concept ontwikkeld voor de industriële productie van (stam)cellen als basis voor een verdere opschalingsaanpak. De reeds ontwikkelde kennis van (vermeerdering van) stamcellen ten behoeve van toepassing binnen de regeneratieve geneeskunde wordt daarmee gebruikt als basis voor de ontwikkeling van een betekenisvolle valorisatie opgave.

De verschillende deelprojecten zullen landen in de respectievelijke provincies. Het deelproject in Limburg – Regen Biomedical – zal in de nabijheid van het Medisch Universitair Centrum in Maastricht gevestigd worden.

De toegevoegde waarde van de vier nauw betrokken provincies bij RegMed zijn de verbindende en organisatorische inzet geweest bij de totstandkoming van deze ontwikkelingen. Door interprovinciale samenwerking tussen de provincies is de afstemming tussen de vele partners binnen dit project geoptimaliseerd, en is Samenhangend Investeren concreet in praktijk gebracht.

Bestuurlijke Advies Commissie

Regionale Economie

**Jeannette
Baljeu
(Voorzitter)**
Gedeputeerde
Zuid-Holland

Friso Douwstra
Gedeputeerde
Fryslân

Helga Witjes
Gedeputeerde
Gelderland

Henk Brink
Gedeputeerde
Drenthe

**IJzebrand
Rijzebol**
Gedeputeerde
Groningen

Ilse Zaal
Gedeputeerde
Noord-Holland

**Jan-Nico
Appelman**
Gedeputeerde
Flevoland

Eddy van Hijum
Gedeputeerde
Overijssel

**Martijn van
Gruijthuijsen**
Gedeputeerde
Noord-Brabant

Jo-Annes de Bat
Gedeputeerde
Zeeland

Robert Strijk
Gedeputeerde
Utrecht

Meindert Stolk
Gedeputeerde
Zuid-Holland

Stephan Satijn
Gedeputeerde
Limburg

Telefoon: 070 888 1212
E-mail: regionaleeconomie@ipo.nl

Den Haag
Herengracht 23